

ערבות הירק בניו-זילנד

שירי גלץ - מעלה גלבוע
shiri-getz@walla.com

ככה סתם באמצע החיים, מתוך ניחוח החציר, המורדות והגאיות המובילות לזוהרה של הכנרת ותחת השראתו ובצלו של התבור - נולד הרעיון, לעזוב הכול ולטוס לשנת חופש. לטייל באפריקה, לראות חיות וצורות חיים אחרות ואח"כ לניו-זילנד לעבוד עם הפרות, אלא מה? סיפורם של שירי ונחשון ממעלה גלבוע

וכך עם מינימום ציוד ("2 חולצות זה מספיק בהחלט לשנה"), מקסימום מוטיבציה ומחברת סיכומי "בקר לחלב" מרופטת מימי הפקולטה (שיהיה!), יצאנו אל הדרך. 8 שעות טיסה ספורות. הכוון - דרומה. ואנחנו ביבשת השחורה, באפריקה.

אין יציר דמיון. אין תמונה בדמיון שתשווה למציאות שחושפת בפנינו אפריקה. יופי הצבוע במכחול אלוהי. כל מראה כמוהו כהצצה לחלון בריאה שמימי.

את אפריקה יש לחוש דרך אנשיה, לצפות בלילותיה, להאזין לשקיעות בקניוניה ולהריח בשווקיה. רק מי שעוצר לתהות על ההיסטוריה האנושית דרך מוכר שיחות טלפון, בצד הכביש. רק מי שעוקב בשקיקה אחר תנועת עדרי בופלו בראשיתו ועוצר נפעם, חסר נשימה, בפסגתו של הר הטובל בענן- יכול לשמוע באמת את ליבה הפועם - לעתים בנואשות, אך בהתמדה, של אפריקה.

אזנו את מעט חפצינו ונפרדנו ממאת הפרות היקרות, שהכרנו ככף ידינו, שחלבה אותן, יום אחר יום, שם ברפת הקטנה בכפר-קיש. מבט אחרון, אל עבר מטעי השקדים, הכרמים והנוף המרהיב, שרק כעת, בימי שלהי הקיץ החל להצהיב, והנה אנו בפתחו של פרק חדש ומסעיר במסע של חיינו...

כיאה לאסטרטג הרפתקן, הציב נחשון בראש מטרות טיולינו, לתור אחר פרות חלב ולהתחקות אחר זני רפתנים, שעין קיבוצניק לא ראתה.

במרוץ אחר "שביל החלב" למדנו כי אפריקה השחורה, ענייה מאוד במוצרי חלב. רובם מגיעים אליה מדרום אפריקה ועובדה זו לבדה, די בה כדי לייקר את מחירם ולמנוע גישתה של מרבית האוכלוסייה

מרחבי עשב אין-סופיים

איזיליה פסטורלית בקצה העולם

שנחשוב שהגענו לאי השלמות (במשמעות החיובית, כמובן). סיפורים רבים שמענו על אנשים בעלי טוב לב נדיר ואור פנימי, השמור למי שמקיץ אל מרחבי ירק עצומים. עבודה? במקום כזה לזוג חביב שכמותנו, הרי יהיה זה עניין של מה בכך.

ובכן, בעניין החביבות. הניו-זילנדים התגלו כאגודת שרפים מהסוג הנוקשה ביותר. אסור בתכלית האיסור, להכניס חומר ביולוגי מסוג כלשהו אל שטחי האי ולכן עוכבנו, שעתיים שלמות, בשדה התעופה, בשל תפוח (!) שנשכח בתחתית התיק. לא עזרו מבטיו התמימים והצהרותיו של נחשון, שהוא כלל לא אוהב תפוחים. ואם זה לא מספיק, קיבלנו אזהרה חמורה לגירוש לצמיתות משטח האי (!) וכמעט נקנסנו קשות. ובעניין העבודה, גם זה לא היה קל. אחוז האבטלה בניו-זילנד הוא מהנמוכים בעולם. הדרישה לבעלי מקצוע וידע היא עצומה, אך גם כאן, התקילה אותנו מערכת חוקים ואישורים, שכמעט הביאה אותנו לומר נואש.

שבועיים בשוטטות ובחיפושי עבודה קדחתניים באוקלנד, שבה הגשם מצליף והשמש קופחת בחוזקה ולמרות הקצב המהיר, שבו מתנהלים החיים ברחובותיה, עדיין ניתן לשמוע את נאקת השחפים וצפירת האוניות במבואותיה המערביים של העיר.

כישורי הדיבור והשורשים האמריקאיים של נחשון הביאו לנו, לבסוף, את העבודה המיוחלת. "בואו ל-Taupo" אמרה לנו בחורה מצדו השני של הקו - אז באנו.

עזבנו את אוקלנד בשעת בוקר מוקדמת, הבטנו סביבנו נדהמים מהיפוי, מהירוק המסנוור ומהמרחבים המוצפים כבשים שמנמנות ופרות מאושרות. שפשנו עינינו והתמלאנו מהידיעה כי זו היא ניו-זילנד האמתית. נהג האוטובוס החביב מודיע ברמקול כי עוד מספר דקות נגיע מעבר לעיקול מפתיע בכוחלו הבהק, אגם יפהפה ובאופק - הר געש רדום, הניצב כשליטה הבלתי מעורער של תמונת הקסם. נעטפנו ברוגע ובשלווה בכל חושינו. אלא, שבאפנו עלה לפתע ריח מוכר שאין לטעות בו-ביצים רקובות! מאוחר יותר הבנו כי זהו ריח הגופרית הנישאת באוויר. רוטורואה, העיר הסמוכה, היא המטה הבלתי רשמי של האזור התרמי של ניו-זילנד שבו האדמה מקבלת חיים תוססים משלה - אדים, מים חמים ובורות עפר, מבעבעים ובקיצור סירחון. המדהים הוא, שרבים למדו להשתמש בטבע המופלא הזה לתועלתם-לחימום הבית ואף לרחה!

הגענו ל-Taupo ושם פגשנו את leshele - האישה שבחוותה נעבוד. דרוכים בצפייה, הובלנו בין חוות איך-ספור, אל עבר האחת שתמלא את חיינו בחודשים הבאים. אזורים מיוערים רבים נכרתו במטרה להקים עוד

חדר המגורים וכלי השינוע בחוץ

4 חודשים בלתי נשכחים עברנו באפריקה. במרוץ אחר "שביל החלב" למדנו כי אפריקה השחורה, ענייה מאוד במוצרי חלב. רובם מגיעים אליה מדרום אפריקה ועובדה זו לבדה, די בה כדי לייקר את מחירים ולמנוע גישתה של מרבית האוכלוסייה.

בשעה שהטכנולוגיה פורצת גבולות בחצי הכדור האחד, בחציו השני, דל האמצעים, שבו כוח העבודה האנושי שחוק עד עפר, אין מקום לאפיומילק, נעה או פדומטרים, יש די והותר אומללים שישמחו לבצע כל מלאכה תמורת מעות ספורות

אולם, תוך מחקר רב ותשאול בלתי פוסק, הצלחנו למצוא רפת חלב קטנה, בעיר לילונגווי- בירתה של מלאווי. החווה ממוקמת באחד מפרבריה המרוחקים של העיר, טובלת בנוף מרהיב ולכבודנו, גם במזג אוויר חורפי. בעל החווה הוא, כמובן, דרום -אפריקאי עשיר שהפגין רמת ידע נמוכה מאוד, בכל הנוגע לפרות הנחלבות בחצר ביתו, אך היה בקיא עד לראנד האחרון בעניין ההכנסה הכלכלית, שתורם לו מפעל החלב. הבחור העשיר מחזיק צוות לא קטן של "שחורים" שחולבים את הפרות בידיים! בשנות ה-2000. בשעה שהטכנולוגיה פורצת גבולות בחצי הכדור האחד, בחציו השני, דל האמצעים, שבו כוח העבודה האנושי שחוק עד עפר, אין מקום לאפיומילק, נעה או פדומטרים, יש די והותר אומללים שישמחו לבצע כל מלאכה תמורת מעות ספורות.

הדהים אותנו לראות, עד כמה לא קיים כל רצון לנסות לייעל את המצב, כמה חוסר מעוף מחד, והסתפקות בקיים מאידך, שאולי הם סוד הקיום באורח חיים כזה.

הפרות מחוטאות היטב, כך גם ידי הרפתנים ונחלבות ידנית לדליים. בשלב זה עובר החלב תהליכים (ידניים גם כן) לייצור יוגורט. גאות יחידה למקומיים (הטעם נוראי!). נפרדנו מהרפתנים החביבים שקיבלו את פנינו בשמחה ובסקרנות מרובה, בתמונה ובתקווה להיפגש אצלנו ברפת בישראל...

לא ארחיב בקלישאות מסוג "קצרה היריעה", אך בכל זאת, כאשר דצמבר הגיע והגשם ומיליוני הנופשים, פקדו כל שיח רענן שתכננו להקים לצדו את אוהלנו, ידענו כי הגיע הזמן, הנפנו אצבע רטובה אל רוחות השמיים והמראנו עם הרוח (מטוס הג'מבו) אל עבר היעד הבא - ניו-זילנד.

ניו-זילנד, בעיני הרוח, היא אגדה על החיים בקצב הנכון. היא הסמל לשלום עולמי, שלווה רוח ובריאות הגוף והנפש. אין זה מן הנמנע,

ובכך להגדיל רווחים. בכל חווה כזו קיים share milker – שותף בהשקעה ראשונית של החווה ומנקודה זו, שותף בדרגות משתנות של אחוזים (ע"פ רמת שותפות) עם בעל התאגיד. בטרמפים שהיינו לוקחים, במסע החד שבועי שלנו מהחווה ל-taupo, לצורך עריכת קניות והתאוררות מהשגרה, גילינו כי הדעות חלוקות בעניין תאגידי הענק. השוללים גורסים, כי חוות המאכלסות 4,000 פרות, הופכות מפעל תעשייתי שקשה מאוד לבקר ולנטר והם מעדיפים חווה קטנה יותר, שפרותיה מוכרות לבעליהן, הטיפול בהן אישי ואיכות החלב המונפק עולה על כמותו (נשמע מוכר?).

כל אחד ואחת בניו-זילנד פוגש, לפחות פעם אחת בחייו, את ההזדמנות להיקשר לענף החלב – עובד חווה, נהג חלב, יצואן, בונה רפתות, או חוטב עצים כחלק מהכשרת שטחים לחקלאות רפת. המדהים הוא שבניו-זילנד בני האנוש הם מיעוט גורף ביחס למעלי הגרה שבה, כך שרוב החלב (וגם הבשר)

נחשון חולב את הפרות במכון רוטרי 50 עמדות

ועוד חוות בקר לחלב. באופן כללי, ניתן לומר כי תעשיות הבקר, הצאן והעץ, מהווים מקור לכלכלי עיקרי ויציב לתושבי ניו-זילנד.

אזורים מיוערים רבים נכרתו במטרה להקים עוד ועוד חוות בקר לחלב. באופן כללי, ניתן לומר כי תעשיות הבקר, הצאן והעץ, מהווים מקור לכלכלי עיקרי ויציב לתושבי ניו-זילנד

לה-של, בעלת החווה, רווקה ממורמרת בת כ-30, לא הייתה הניו-זילנדית הטיפוסית שלה ציפינו. היא הייתה מגלומנית עם חוש טכני מוצלח, שסללה את דרכה להצלחה עסקית יחסית, כנראה, בשל הון שירשה מהוריה. אך עם כל זאת, נסחפנו בקסם החווה והשתדלנו להסתכל בחצי כוס החלב המלאה. לא אלאה בקשיי ההסתגלות ובשוני התהומי, שבין חוות החלב הניו-זילנדית לרפת הישראלית, אך אולי מעט פרטים, כדי לשפוך אור על התמונה.

כל אחד ואחת בניו-זילנד פוגש, לפחות פעם אחת בחייו, את ההזדמנות להיקשר לענף החלב – עובד חווה, נהג חלב, יצואן, בונה רפתות, או חוטב עצים כחלק מהכשרת שטחים לחקלאות רפת. המדהים הוא שבניו-זילנד בני האנוש הם מיעוט גורף ביחס למעלי הגרה שבה, כך שרוב החלב (וגם הבשר) מיוצא לארצות מזרח אסיה.

כך או כך, עוד ועוד חוות חלב נבנות בצדי הדרכים, חלקן מאורגנות יחד בתאגידי ענק שמטרתם, בדומה לרפורמה אצלנו, להזיל הוצאות קבועות

ואצלנו בחווה?

1,350 (!) פרות, שנחלבות פעמיים ביום על גבי קרוסלה ענקית, בעלת 50 עמדות חליבה. תוכל למצוא עצמך ב-2 עמדות שונות לצד הקרוסלה on cups (הצד המיועד לידיים מיומנות, שמורגלות למהירויות הרכבה על-אנושיות), או cups off הצד שבו מוצבים ה"ירוקים", בשל יכולות הרכבה בינוניות ומטה. הסיבה הנוספת והחשובה היא, שבאזור זה נוהגות הפרות המסוחררות להטיל את הפרשותיהן הריחניות על ראשיהם המופתעים של הזוג מישראל....

מערכת הרכבת הקמצים מופעלת ע"י ואקום בלבד. הפרות נכנסות לחליבה ואוכלות במהלכה את הארוחה המלכותית היחידה, במנת העשב היומית – מעין תערובת תמרים מסריחה. בניגוד לרפת ישראלית, שבה רובצות הפרות במכלאות סמוכות למכון החליבה, כאן הן פרושות במרחבי עשב המשתרעים על שטח של יותר מ-10 דונמים. רועות בירק המקומי, רובצות, מעלות גרה, מתעברות וממליטות את ולדותיהן בכל מקום, אי שם-בחוץ.

אין להם מספר על הגב או תג על הרגל. כל הממצאים הידועים למנהלת החווה הם אחוזיים בלבד. הנתונים המספריים היחידים המתקבלים, בסוף כל יום, הם אודות החלב הכללי ומרכיביו. למרות, שלא קיים כל טיפול מקדים בפרות, קודם הרכבת קמצי החליבה, לרוב, התאים הסומטיים בגבולות סבירים ותושבי החווה מרשים לעצמם לשתות "הישר מהפרה". גם כאן, כמו בישראל, נהוגה שיטת קנס/פרס בנושא זה. אם כי, יש לציין, שהסטנדרט הישראלי הוא גבוה יותר. כמובן, שלא כל החוות בניו-זילנד מתנהלות בדרך זו, אך מסתבר, כי זוהי השיטה הנפוצה והמתאימה ביותר למקום, שבו מלבד העשב והמים המצויים בשפע, גם הפרות הן רק עוד מאגר טבעי עצום נוסף, לאי המבורך.

ואם שאלת את עצמך, "איך מכנסים את כל הפרות הללו, מכל המרחק העצום הזה, אל חצר המתנה?"

פשוט מאוד. כל אחד מהעובדים בחווה קיבל אופנוע (לי היה טרקטורון!!!) ויחד עם מק-מק, כלב החווה המדהים, מתנהלת לה תהלוכה מרשימה פעמיים ביום. בתוך כל השחור, הלבן והזהוב (הג'רזיות

ופחדי לנסוע לבד, לאור כוכבים, להביא את הפרות מהמרעה המרוחק, אט-אט נגוזו.

הימים היו ארוכים, השקיעות היו מרהיבות. הבית שלנו עמד, כמעט לבדו, בתוך נוף פסטורלי ירוק. מבעד לחלון החדר יכול היה נחשון להציץ לחנייה ולחייך בהנאה למראה האופנוע והטרקטורון החונים לצד ביתנו. ואני התמכרתי למראם המופלא של הכוכבים, שריצדו באלפיהם בטרם הבקרים שאליהם הייתי פוקחת עיני.

בניגוד לרפת ישראלית, שבה רובצות הפרות במכלאות סמוכות למכון החליבה, כאן הן פרושות במרחבי עשב המשתרעים על שטח של יותר מ-10 דונמים. רועות בירק המקומי, רובצות, מעלות גרה, מתעברות וממליטות את ולדותיהן בכל מקום, אי שם-בחוף

כך היו חיינו. מעט מאוד קורה בניו-זילנד. מעט חדשות, מרביתן אודות מזג האוויר. אין מלחמות, אין חטופים, רק פרות, כבשים ועצים... והמים זורמים באין מפריע ולא כל טיפה חשובה. בטלוויזיה, פרסומות לקרם הגנה ובסופי השבוע הארוכים (שישי עד שני) ה"הובי" הקבוע הם משחקי הרוגבי.

קל מאוד להתאהב בשפע החלומי שמציעה ניו-זילנד. אך בתום ימי עבודה מפרכים ביושבי רכובה על הטרקטורון, מתנהלת באטיות ומחזירה את הפרות אל מקום מרבען. הייתה עוברת פתע רוח קלה, פתאומית ומייבאת לנחירי ריח טרי, לא מוסבר, של אביב ישראלי. כמו מחוללת בי סופה ארץ-עוצית הביתה. אל הבית היחיד שיש לי.

סוף דבר: בחיפוש הארכיאולוגים אחר הכרונולוגיה של טיולנו ובמבטים נואשים אל עבר אלבומי התמונות, מיותמי המילים, מפציעה בי ההבנה, כי הרגעים המיוחדים באמת, הם לא אלו הנכתבים בתיאורים קורעי לב ע"י גדולי המשוררים, כי אם אלו שענבליהם מהדהדים בבטני, כך פתאום, באמצע היום ומותירים אותי בגעגוע מתרפק לחוף אגם כחול, למרחבי סוואנות ומשחקי גילוי אין-סופיים של חיות הבר, לימים שטופי שמש במרחבי עשב ניו-זילנדים. לשנינו יחד, נוסעים במכונית מקרטעת, כמעט כפשוטו, אל עבר הלא נודע. ■

שירי מביאה את הבקר עם טרקטורון

היפות), קשה לעתים להבחין מי נובח מו גועה ומי צועק קדימה, קדימה... סדר היום בחווה מתחלק ע"פ רוסטר מדוקדק בין עובדי החווה ל: חליבה, farm maintain (תיקוני גדרות), shade maintain (תיקוני מכון) והחביב עלינו ביותר- weeding (הסרת כמות עצומה של ברקנים ממשטחי מרעה בעזרת מעדר!).

לקח לנו יומיים להבין את משמעות המילים החדשות. (חידה: מה זה pedock?) ועוד חודש ללמוד את הדינמיקות הפנימיות, ההיררכיה ומי עושה מה, מתי ואיך בדיוק.

אך כעבור אותו חודש, שירי התחזקו, מיומנויות הרכיבה שלי השתפרו